

ФАКУЛТЕТ
ЛИКОВНИХ
УМЕТНОСТИ

LAUFER

TA TA TA MA MA MA

**DRAGAN BIBIN
LAZAR NIKOLIĆ**

Odričeš li se slobodne volje?
Kada ćeš da umreš mama, da ja odem bilo gde?
Odgovori na pitanje.

TA TA TA MA MA MA

**DRAGAN BIBIN
LAZAR NIKOLIĆ**

SREDA, 19. 4. 2023.
GALERIJA FLU, BEOGRAD

MAMOBORCI

- Odričeš li se slobodne volje?
- Kada ćeš da umreš mama, da ja odem bilo gde?
- Odgovori na pitanje.

„Ljudski život se može opisati kao dugi dijalog sa svetom.
Čovek propituje svet i biva propitivan od sveta”,

kaže Grojs.

ŠTA SE DEŠAVA kad retorička forma tog dijaloga postane isuviše zahtevna? Ona gubi svoje oratore, a svet bez boga počinje da odumire. Ubili smo boga, ali smo zaboravili na mamu, ludu i samu, koja nastavlja da propituje, rešena, čini se, poput Izide, da vrati svog ubijenog supruga.

Iz otvorenog prezira prema iluzijama i zabludama o ljudskom glasnomislećih društvenih slojeva 20. veka, danas, u trećoj deceniji 21. veka, klatno zapadne kulture počinje da se vraća istorijskim modelima postojanja i vrednosnih struktura. Kada je Kožev uvideo da ljudi zaboravljaju da žive u metaistorijskom dobu (ako vam je draže, nakon Fukujaminog kraja istorije), zavapio je za romantičnim birokratom, koji će da probudi subjekat iz istorijskog sna u koji je neumitno krenuo da klizi, malo nakon svog prvog buđenja.

Na ovoj izložbi predstavljena su dela dva autora, čiji sadržaj se u mnogome nezavisno grana, ali koji ima isti pristup problematizaciji današnjice i pokušaju iznalaženja adekvatnog oblika umetničkog rada, kakav može da odgovori problemima koji se ukazuju. Kao autori, delimo Koževljeve želje i strahove.

Ukoliko sofisti ne dopiru do subjekta, postavlja se pitanje, zbog čega bi uopšte bilo bitno očuvati retoriku pozitivizma? Čini se da je prostor u interakciji između subjekta i materije, koji je otvorio moder-

nizam, u kome tehna prelazi u visoku tehnologiju, dovoljan razlog za njegovo očuvanje. Kada bismo i mogli da se vratimo istorijskom vidu ljudskog, bili bismo osuđeni na tako željenu teleologiju i svu hegemoniju smisla koja je prati. Pozitivizam u sebi obećava potencijal zamišljenog, adekvatno sotirolškog rada, ostvarenje modernističkih snova.

Zbog čega savremeni subjekat tone u san o sebi kao istorijskom subjektu? Ako je mali procenat populacije i bio spreman, u eri tehničke reprodukcije, da prihvati smrt boga, danas, u periodu digitalne reprodukcije i vraćanja kultne perceptivnosti, sa sve zahtevnijim spoznajama, čini se da je problem više emocionalne prirode, nego li pitanje iznalaženja oblika društveno-političkog uređenja. Čovek je političko biće, samo zato što je književno, kaže Ransijer. Beslovesno, determinističko postojanje izmiče osnovnom mehanizmu ljudskog dijaloškog diskursa, personifikaciji.

Da bismo očuvali retoričku formu pozitivizma, moramo da je osetimo kao ljudsku, ona to svakako jeste, ali se istovremeno takvom ne može osetiti u teorijskoj formi. Otud se zaključuje da, ako je uopšte moguće, koževljanski romantični birokrata nije sofista, njegovi argumenti moraju biti forme i njihovi prateći emocionalni rezultati. Onomatopeja u nazivu neše izložbe, TA TA TA MA MA MA, aludira na rafalnu paljbu, ubistvo teleologije putem estetizacije.

“Ko nije video Gračanicu lebdeći nad njom,
nije ni mogao potpuno da joj sagleda lepotu...”

U vremenu digitalnih snova, u svom radu, mi dozvoljavamo sebi da se vratimo oveštanim živopisima romejske umetnosti. Danas, kada lebdim nad Milutinovom, Astrapinom i Mihailovom Gračanicom, u svetlu determinizma, odignuti pozitivizmom i neurologijom, možemo u punoj lepoti da sagledamo predele ljudskog, koje smo u dvadesetom veku požurili da odbacimo i proglasimo završenim.

Ovom izložbom nastojimo da zakoračimo u pravcu simultane estetizacije dva suprotstavljena vida ljudskog. Oni za nas predstavljaju napetu celinu savremenog subjekta. Balansiranje između teleologije i nihilizma. Uranjanjem u prizore i narative istorijske umetnosti, sebi dajemo za pravo prikazivanje i opipavanje antinomnog prostora savre-

menog subjekta, čvrsto vezanog za *platonijanski prezir* prema iluzionističkom, ali i odlučnog da prihvati svoje prezrene sklonosti ka iluziji ljudskog. Istovremeno prihvatanje nepostojanja slobodne volje, koje razdire snove istorije i *želje da budemo željeni*, koja nas odvlači u dubine istorijskog sna, u kojima Izida oživljava umrlog Boga. Ova sinteza, pokušaj je da se odgovori na problem propadanja dijaloškog diskursa između pozitivizma i čoveka. Težište je u našem radu pomereno na celinu emocionalnog iskustva. Predeli kultne umetnosti, na ovoj izložbi, dovedeni su u kontekst pozitivizma. Narativ pozitivizma, na ovoj izložbi, iskazan je formom kultne umetnosti. Aproprijacija poezije i njene forme, treba da ponudi veselo prihvatanje ove apsurdne igre, odbijanje očaja u susretu sa odsustvom teleoloških kvaliteta sveta.

U vremenu istorije, Bog je bio toliko ljubazan da nam dozvoli slobodu izbora prilikom kreacije, te je bogoborački nagon bio fertilniji, utoliko je naša, savremena borba veselija. Nema prostora za borbu, tu je samo želja. Borimo se sa mamom, koja nas budne budi, a uspavane uspavljuje.

Lazar Nikolić

DRAGAN BIBIN (r. 1984. Zrenjanin) kroz cikluse slika istražuje ideju zaostavštine. Posle serije „Unfinished,, u kojoj prepliće religijske motive askeze, kajanja i žrtve sa prizorima radnika na gradilištima, sledi serijal „Flood Waves,, posvećen reinterpetaciji Velikog potopa nastao iz njegovog interesovanja za teoriju romantičarskog filozofa Džona Raskina o „sublimnom” u Tarnerovom delu, gde analizira katarzu koju čovek doživljava suočen sa veličanstvenom silom prirode. Predstavljajući Vavilonsku kulu i Veliki potop, Draganova platna su takođe ispunjena balkanskim istorijskim i kulturnim referencama: jeftini crveni blokovi, vizantijska ikonografija, zaštitni šlemovi, radničke rukavice... čitav vizuelni leksikon koji je veoma očigledan u okolini njegovog novosadskog ateljea. Poslednja serija slika obrađuje teme kako srama, ranjivosti ogoljenog tela, odnosno karaktera, tako i pitanje slobodne volje, tj. biološke, socijalne i društvene uslovljenosti.

LAZAR NIKOLIĆ (r. 1996. Pirot) Rođen je u svetu ljudi koji su od srednjeg veka bili udaljeni svega pedesetak godina i svakako živeli njegovu retoričku formu. Odrastao je na pričama o turskim sultanima, srpskim kraljevima i romejskim vasilevsima. Magija osadašnjene prošlosti bila je utoliko veća, što je te 1996. vest o smrti boga već bila stigla u Pirot, kao i svaki osvajač, drevnim Via Militarisom. Polifonost mnoštva mimoi-lazećih narativnih slojeva akumuliranih u Pirotskoj kotlini, rezultiraju kakofonijom koja guši svaku teleologiju. Upravo ovakva situacija bila je plodno tle za prodor pozitivističke racionalne unutar Lazarevog rada, ali uz veliku privrženost predelima kultne umetnosti. On se u svom radu bavi uspostavljanjem balansa između nihilizma i teleologije, kroz formu kultne umetnosti koja je postavljena u kontekst savremenog umetničkog delovanja. Preplitanje brojnih narativnih slojeva u njegovom radu, uspostavljanje veza između udaljenih, kontradiktornih pojava, nisu ništa više do preslikana retorička forma jedne rimske mutacije na putu za Carigrad koji to više nije.

mama kad si bila mlada
je li bilo isto ko sada
kada ćeš da umreš mama
da ja odem bilo gde
neću da ti kažem kad
neću da ti kažem gde

- Milena Marković

Dragan Bibin
Kada ćeš da umreš sine, da ja radim bilo šta?

MAMA?

U MIKRO-ARHIVSKOM I MAKRO-ARHIVSKOM SMISLU

Mikro-arhivska mama kaže: - „Ali kako objašnjavaš da nema razlike između gradivnog materijala organskih i neorganskih jedinjenja?“ u korist bića. Da mama, kako objašnjavaš? u korist nebića.

Pitanje makro-arhivskoj mami: - Kada ćeš da umreš mama, da ja odem bilo gde?

Makro-arhivska mama je mutava (Goran Milenković bi dodao i luda, otkako smo ubili oca), što bi rekla Milena Marković, neće da kaže, ali koliko je ja znam, ona kaže: - Nikada!

Pa dobro. Potpuno sam uslovljen. Metaboličan. Šta dalje? Je l ima dalje? Možda, ali me mama uspavljuje.

*Jednog zelenog dana,
jednog zelenog leta,
kada je bela rada
odlučila da cveta.*

*Neko je nekom rekao,
najlepši san sam stekao
podelimo ga na dvoje
sad pola sna je tvoje*

*Spavajmo, sanjajmo,
spavajmo, sanjajmo...*

Retoričko pitanje (antipofora):

- Kakva je to mama koja te budnog budi, a uspavanog uspavljuje?

- **Vesela mama!**

Lazar Nikolić

Kako je prababa odvikavala Velizara od sise

ili Παρθένη Μήτηρ

Άνασσα, Πανένδροσε τε πόκε

ili pavlovljev u praksi

IGRAČKE, SAN

Noćas mi se majka rodila

njen plač dečiji
ispunio je našu
kuću u predgrađu

okupanu u pelene sam je
uvio
i tako čistu
u krevet smestio

iz ugla sam doneo sve svoje
igračke
dunuo dvaput
u malu plastičnu trubu

zanjihao crnog drvenog konjića

- Novica Tadić

Dragan Bibin

Noćas mi se majka rodila

Lazar Nikolić

LUKA

Mama, ovo je Luka, last universal common ancestor.

Čuo sam na jutjubu mama, sumporni kad edena krvvari ljudskom krvlju.

AKO SE PRETHODNA serija završila uspavankom, u ovoj smo se našli u snu u kome nam se rodila nova mama. U specifičnom trenutku sna, tokom trajanja fenomena zore, porasta nivoa insulina u krvi koji priprema telo za buđenje. U prethodnoj seriji sam razmatrao mogućnosti za buđenje iz ničeanskog košmara, ovde govorim o potencijalnoj nemogućnosti da se ikada probudimo. Osnovni preduslov za uspešnu umetnost dizajna jeste kreativnost. U svetlu teorije Roberta Sapolskog o odsustvu slobodne volje, nameće se zaključak o nedostatku tog kvaliteta u čoveka.

U detinjstvu mi je jedan od najintenzivnijih i najvažnijih vizuelnih stimulansa bila medicinska fotografija. Tela na tim fotografijama su bila istovremeno odbojna, ali i neverovatno važna. Sindrom zore do izvesne mere pokušava da ponovi sentiment medicinske fotografije, objektivno sagledavanje čoveka u pokušaju da se sačuva ljudsko. Osećam da objektivnost zahteva uvažavanje potencijalne nemogućnosti da se iluzija o ljudskom prevede u bitak.

Odbacivanjem poslednjeg uporišta telelogije, koje je u seriji Džan Džan Džan dato u odnosima ljudskog i neljudskog, time što kreativnost označavam kao nedostatnu, odnosno ukazujem na mogućnost da iluzija ljudskog nije u stanju da se realizuje u biću, subjekat uvodnim u stanje slobodnog pada.

Može li ljudsko da postoji u takvoj situaciji? Možda.

Gde? Samo unutar poezije, empatije? U Sindromu zore ispoljavam osećanje klaustrofobije u odnosu na kreativni aspekt umetničke prakse, njenu istorijsku upotrebu u pokušaju oslobađanja od metaboličkog i simultanu ukorenjenost u njemu. Pored toga što dovodim u pitanje kreativnost predhodnih umetničkih praksi, problematizujem i sopstvenu kreativnost i otvoreno izlažem njenu nedostatanost u savladavanju problema savremenog subjekta. Radove izvodim sa idejom potenciranja empatijskog aspekta umetničke prakse u odnosu na kreativni.

Seriya je pokušaj da se odgovori na pitanje da li je osećanje ljudskog i umetničkog moguće unutar pozitivističke racionalne savremene neuro biologije. Skulpture iz ove serije asamblažnog su tipa. Predstavljaju heterogene spojeve formi, narativa i ideja koje potiču iz hronološki i ideološki različitih etapa razmatranja slike ljudskog. Forme, narativi, materijali, tehnike, koncepti privatizovani su iz makro i tuđih, mikro arhiva. Lišavam ih njihovog konteksta i postavljam ogoljene u kontekst uslovljenosti. Ovaj postupak, spolja gledano, ima elemente sardoničnosti, ali je sasvim suprotan, za mene, to je gest pijeteta prema iluziji, odnosno ljudskom.

Uzimam tri narativna sloja i njima pripadajuće forme. Zoru bića, priču o Luki (The last universal common ancestor (LUCA)), kroz priču o pronaleženju prvih hemoautotrofnih organizama, priču o padu Carigrada i kroz nju priču o Teotokos, priču o anegdotama svakodnevnog življenja iz mikro arhiva ljudi koje sam lično mikroarhivirao. Skulptoralni komadi često sadrže obrise formi iz sva tri narativa. Suštinski svi narativni slojevi prefiguracija su istog pojma, Mame, postojanja, preciznije odnosa subjekta i postojanja. Naslov je spona ili zajednički, snoliki imenitelj koji implicitno nudi još jedan narativ, a on ima funkciju da drži na okupu narativnu kakofoniju formi. Skulptoralni prizori predstavljaju potrebu prihvatanja i uvažavanja ljudskog bez pokušaja da se ispravi ili opravda njegova iluzionistička priroda. Gest oslobađanja od teleologije i slobode. Veselost u susretu sa apsurdom odsustva slobodne volje.

Laufer art od 2015. godine aktivno radi na promociji savremene umetničke scene u Srbiji i šire. Saradjujući sa umetnicima koji se izražavaju različitim medijumima, sa fokusom na figuraciju, Laufer art je organizovao izložbe i učestvovao na sajmovima u Beogradu, Cirihu, Milanu, Parizu i Njujorku. TA TA TA MA MA MA predstavlja prvu saradnju između beogradskog Fakulteta likovnih umetnosti i privatne galerije. To govori o dosadašnjem radu Laufer arta i koherentnom izboru koji je napravljen za ovaj novi poduhvat.

L A U F E R

Instagram: @laufer_art
website: lauferart.com

Goethestrasse 12
8001 Zurich - Switzerland
+41 78 632 3942
+381 66 632 3942